

WIEŚ PIEŃIŃSKA I GORCZAŃSKA W PROGRAMIE LEADER+

2007

Projekt ten jest finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego – Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004–2006 w zakresie Działania 2.7 Pilotażowego Programu Leader+, Schemat II, zatytułowanego: Podniesienie atrakcyjności turystycznej i kulturalnej wsi pienińsko-gorczańskich „Szlak atrakcji turystycznych w dolinie Dunajca”.

Pilotażowy Program „Leader +”, w ramach którego działa Stowarzyszenie Gorca-Pieniny, opiera się na kilku fundamentalnych zasadach:

1. Terytorialność i wielosektorowość – program wspiera działania, których celem jest rozwój konkretnego terenu i zamieszkującej go społeczności lokalnej.
2. Współuczestnictwo i współdziałanie – lokalni liderzy, będący reprezentantami różnych sektorów (publicznego, gospodarczego i społecznego), wspólnie działają na rzecz swojego terenu. Ich działania z czasem nabierają charakteru sformalizowanego, ponieważ liderzy zawiązują tzw. Lokalną Grupę Działania (w skrócie LGD = LAG).
3. Oddolne podejście – program Leader wspiera lokalne inicjatywy, których celem jest rozwój wiejskich społeczności. W myśl zasady, iż najpełniejszą wiedzę o swoim terenie posiadają jego mieszkańcy pomaga im we wdrażaniu projektów, udzielając m.in. wsparcia finansowego. Tym samym Leader działa na rzecz budowy kapitału społecznego i społeczeństwa obywatelskiego.
4. Innowacyjność – zadaniem Lokalnej Grupy Działania jest tworzenie projektów, wychodzących naprzeciw szybko zmieniającej się rzeczywistości. Projekty powinny być nowatorskie i sprzyjać rozwojowi społeczno-gospodarczemu.
5. Zintegrowane podejście – nowy sposób myślenia o obszarach wiejskich wspiera nie tylko współpracę różnych sektorów, ale też integruje różne płaszczyzny funkcjonowania tych obszarów. Wieś jest postrzegana jako zintegrowana przestrzeń społeczno-gospodarcza.
6. Wymiana doświadczeń – w ramach programu Leader przewiduje się współpracę nie tylko członków społeczności lokalnej na rzecz swojego terenu, ale też wymianę doświadczeń lokalnych liderów działających na rzecz innych jednostek terytorialnych. Sieć współpracy partnerstw owocuje też wspólnym rozwiązywaniem problemów oraz nawiązywaniem nowych form współpracy z innymi partnerami (również zagranicznymi).
7. Lokalne finansowanie i zarządzanie – program Leader wspiera Lokalne Grupy Działania finansując wdrażane przez nie przedsięwzięcia. Ponieważ LGD jest autorem projektów, posiada również możliwość zarządzania przekazanymi na jej rzecz środkami, z czym wiąże się bardzo duża odpowiedzialność jej członków.

© 2008

Wydawnictwo Oficyna Artystów Sztuka Regional Art, Wojciech Smolak, Kraków, tel.: 601 46 88 22
 Koncepcja, redakcja: Wojciech Smolak, Fotografie: Wojciech Smolak, Urząd Gminy (8), Tekst: Teresa Zielińska
 Przekład: j. angielski – Justyna Piątkowska, j. niemiecki – TO! Dobra Intelaktuale
 Wydanie I, Nakład: 2000 egz., Druk: Drukarnia Skleniarz, Kraków

Zacząło się 3 grudnia 2005 r., wówczas grono zapalonych działaczy lokalnych założyło Stowarzyszenie Gorca–Pieniny, które objęło działaniem obszar dwóch gmin: Krościenka nad Dunajcem i Ochotnicy Dolnej; 16 stycznia 2006 r. Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym. Za wspólny cel obrało sobie promocję regionu pienińsko-gorczańskiego, ale i poprawę standardu życia jego mieszkańców poprzez rozwój turystyki w obu gminach, które ze względu na krajobraz, malownicze położenie, czystość wód i powietrza idealnie się do tego nadają. Podstawą działania Stowarzyszenia jest Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich dla gminy Krościenko nad Dunajcem i Ochotnicy Dolnej, w której oprócz charakterystyki regionu, jego uwarunkowań, potencjału demograficznego, ujęte zostały też zadania przewidziane do realizacji. Stowarzyszenie ma charakter Lokalnej Grupy Działania (LGD), realizującej program pomocowy „Leader+”, finansowany przez Unię Europejską. Program ten został stworzony z myślą o rozwoju obszarów wiejskich; w Polsce funkcjonuje od grudnia 2006.

Ambicją Stowarzyszenia jest zmobilizowanie ludności do aktywnego uczestnictwa w rozwoju obszarów wiejskich oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Temu służą organizowane bezpłatne szkolenia, warsztaty, akcje promujące region, w tym również imprezy kulturalne, doradztwo w zakresie przygotowania projektów inwestycyjnych, możliwości zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, przepisów prawnych, pozyskiwania funduszy unijnych, pożyczek preferencyjnych. Tylko w 2007 roku z inicjatywy Stowarzyszenia odbyły się warsztaty fotograficzne dla młodzieży z gmin Krościenko nad Dunajcem i Ochotnica Dolna; „I Jarmark Krościański” – zorganizowany na wzór starych jarmarków, których tradycja sięga w Krościenku XVI wieku, a Stowarzyszenie zamierza ją kontynuować, tworząc z „Jarmarku Krościańskiego” cykliczną imprezę kulturalną pod egidą Gminnego Centrum Kultury; „Gorczańskie Kośby” w Ochotnicy Dolnej, które zgodnie z tradycją odbywają się już po sianokosach, a oprócz zabawy, konkursów, występów zespołów regionalnych w programie są zawody w koszeniu trawy.

Stowarzyszenie Gorca–Pieniny było również organizatorem warsztatów szkoleniowych poświęconych ginącym zawodom w regionie pienińsko-gorczańskim. Zajęcia miały umożliwić młodym ludziom zdobycie unikatowych współcześnie umiejętności z zakresu rzemiosła i sztuki ludowej: cyfrowania portek i kamizelek góralskich, tkactwa, wikliniarstwa, plecionkarstwa,

szydełkowania, malowania na szkle, koronkarstwa, hafciarstwa, rzeźby czy wyrobu kierpców. Z tym wiązał się jeszcze jeden cel – przekazać nastolatkom dorobek starszego pokolenia. Regionalne wyroby można oglądać przede wszystkim na kiermaszach, gdzie twórcy ludowi nie tylko je wystawiają, ale i sprzedają – na razie w kraju, choć Stowarzyszenie

te góralskie „cacka” również podczas zagranicznych targów sztuki ludowej. Artyści ludowi są bogactwem obu gmin, kultywują tradycje przodków, ożywiają jednocześnie życie kulturalne regionu pienińskiego-gorczańskiego. Mieszkańcy obu gmin uczą się podczas bezpłatnych szkoleń organizowanych z inicjatywy Stowarzyszenia, jak wykorzystać ruch turystyczny i pozyskiwać środki unijne. Równie ważne są zlecane przez Stowarzyszenie analizy i ekspertyzy jak choćby projekty zagospodarowania bulwarów w Krościenku nad Dunajcem, terenów wokół źródeł mineralnych w Krościenku nad Dunajcem, placu zabaw dla dzieci w Krościenku, opracowanie dokumentacji technicznej ciągu ścieżek rowerowych przebiegających przez obszar obu gmin, opracowanie dokumentacji funkcjonalno-przestrzennej Szlaku Kultury Wołoskiej, dokumentacja techniczna odbudowy

schroniska turystycznego na Lubaniu, projekt zagospodarowania kompleksu kulturalno-sportowo-rekreacyjnego w Ochotnicy Dolnej, opracowanie dokumentacji technicznej zespołu boisk sportowych wraz z kompleksem kulturalno-rekreacyjnym na terenie gminy Krościenko nad Dunajcem, projekt zagospodarowania kompleksu kulturalno-rekreacyjnego w Tylmanowej, Ochotnicy Górnej i Ochotnicy Dolnej. Stowarzyszenie ma nadzieję, że przy

współpracy władz samorządowych obu gmin w niedalekiej przyszłości będzie można wykorzystać opracowane dokumentacje i wykonać wszystkie zaplanowane inwestycje, których pomysłodawcami są sami mieszkańcy, a które służą poprawie ich życia.

Z promocją regionu pienińskiego-gorczańskiego również wiążą się konkretne plany jak choćby wydanie albumu ilustrującego piękno wsi Gorców i Pienin, opracowanie projektu tablic informacyjnych z myślą o turystach czy opracowanie strony internetowej regionu.

Nie do przecenienia jest tu rola mieszkańców obu gmin, wiele z pomysłów, podejmowanych przez Stowarzyszenie Gorce-Pieniny, pochodzi właśnie od nich. Do tej pory nie mieli oni szans na realizację swoich planów na taką aż skalę; nowe możliwości otworzyły się dzięki powstaniu Stowarzyszenia realizującego program pomocowy „Leader+”, społeczność regionu pienińskiego-gorczańskiego ma poprzez Stowarzyszenie realny wpływ na rozwój swoich miejscowości, we współpracy z władzami

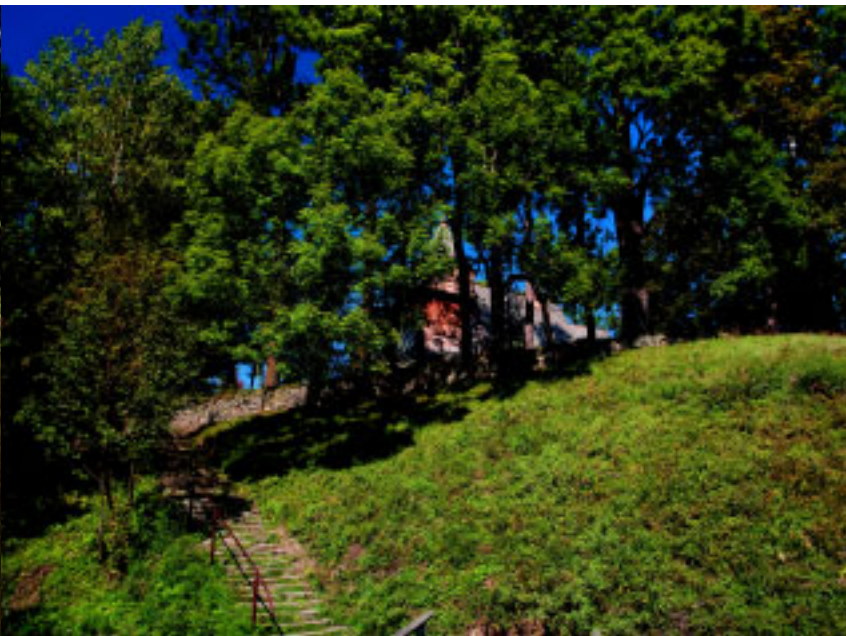
samorządowymi gminy bądź też niezależnie od nich. Ciekawe pomysły i projekty mieszkańców, spójne z Lokalną Strategią Rozwoju na lata 2007–2013, mogą być dofinansowane z programów unijnych po wcześniejszej akceptacji Stowarzyszenia. Zatem również od mieszkańców i ich inicjatywy zależy będzie, czy skorzystają ze środków unijnych przeznaczonych na lokalny rozwój obszarów wiejskich, a jeśli tak, to co w najbliższych latach zostanie zrealizowane w regionie pienińskiego-gorczańskim.

Stowarzyszenie Gorce-Pieniny
34-451 Tylmanowa
os. Kozielce 297
www.leadergorce-pieniny.pl
tel.: 018 262 30 77 w. 31; 018 262 41 94
biuro@leadergorce-pieniny.pl

Gmina Krościenko nad Dunajcem leży w malowniczej kotlinie górskiej pomiędzy Pieninami, Gorcami i Beskidem Sądeckim, u zbiegu Dunajca i Krośniczanki. Tworzy ją osiem sołectw: Krościenko Centrum, Krościenko Zawodzie, Kały–Niwki, Tylka–Biały Potok, Grywałd, Dziadowe Kały, Krośnica oraz Hałuszowa. Otoczona górami gmina Krościenko nad Dunajcem jest miejscem, gdzie schodzą się szlaki turystyczne, ich stopień trudności jest zróżnicowany, zatem trasę można dobrać do możliwości fizycznych; nagrodą za trud wędrówki są wspaniałe widoki roztaczające się ze szczytów górskich. Z samego Krościenka szlaki wiodą m.in. na Marszałek, Lubań i Turbacz, Przehybę, Trzy Korony i Sokolicę.

Na terenie gminy znajdują się liczne wypożyczalnie rowerów, jedna z najdłuższych tras prowadzi z Krościenka przez Szczawnicę, Szlachtową, Jaworki do Białej Wody, inne wiodą na przykład z Krościenka przez Tylmanową, Ochotnicę Dolną do Ochotnicy Górnej, z Krościenka przez Dzwonkówkę, Przehybę, Radziejową do Jaworek, z Krościenka przez Dziadowe Kały do Grywałdu, z Krościenko przez Krośnicę do Czorsztyna, z Krościenka przez Krośnicę do Czerwonego Klasztoru. Z myślą o spacerowiczach i rowerzystach powstała w Krościenku ścieżka pieszo-rowerowa wzdłuż Dunajca; rozpoczyna się przy amfiteatrze „Pod Wierzbą” i wiedzie w kierunku Krasu. Nie brakuje również szlaków konnych, przykładowe trasy wiodą

z Krościenka przez Marszałek na Lubań i dalej w kierunku zachodnim czy też z Krościenka na Dzwonkówkę i dalej. Dunajec przyciąga wędkarzy, przyjeżdżają tu na dorodne pstrągi, głowacice, szczupaki, brzany i lipienie. Górską rzeką wabi również amatorów splotów pontonowych i kajakowych; sporty wodne można uprawiać na Jeziorze Czorsztyńskim – zbiorniku retencyjnym sztucznie utworzonym w dolinie Dunajca, położonym tuż przy granicy z gminą Krościenko; wokół jeziora powstały przystanie z wypożyczalniami sprzętu pływającego i małą gastronomią. Zimą atrakcją są kuligi połączone z ogniskiem i pieczeniem barana; narciarze mogą korzystać z tras położonych w Krościenku i jego okolicach. Dobrze rozwinięta jest baza noclegowa, każdy znajdzie tu coś na swoją kieszeń, do wyboru są pensjonaty, domy wczasowe, kwatery prywatne, gospodarstwa agroturystyczne i pola namiotowe.

W Krościenku kończy się splot Przełomem Dunajca. Flisactwem mieszkańcy trudnili się od wieków, najpierw tratwami spławiano drewno i towar, z czasem na łodziach przewożono letników. Trasa splotu wiedzie krętym wąwozem, odkrywającym wspaniałe widoki na pionowe wapienne skały i urwiska; podróż ubarwiają opowiadane przez flisaków legendy i ciekawostki o Pieninach. Z przyrodą Pienin można się zapoznać w siedzibie Dyrekcji Pienińskiego Parku Narodowego, gdzie znajduje się stała ekspozycja poświęcona ochronie przyrody, historii, geologii, architekturze, etnografii i ekologii. Tu również można obejrzeć makietę Pienin, zasięgnąć informacji o parku i zaopatrzyć się w wydawnictwa oraz pamiątki. W siedzibie Dyrekcji Pienińskiego Parku Narodowego organizowane są również wystawy twórczości artystycznej.

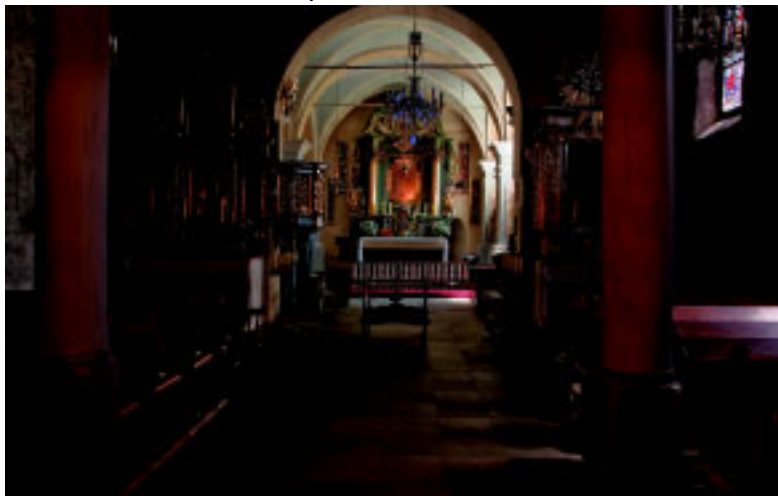

Przez teren gminy przebiegają dwa szlaki z zabytkami architektonicznymi: Szlak Architektury Gotyckiej Nowy Targ–Kieżmark oraz Szlak Architektury Drewnianej Regionu Orawsko–Podhalańsko–Pienińskiego. Zwyczaje i folklor pieniński kultywuje Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Pieniny”, założony w 1953 r., wielokrotnie nagradzany, prezentujący autentyczny folklor pieniński: muzykę, pieśni, przyśpiewki, tańce i zwyczaje. W jego repertuarze jest m.in. polka, śtajerek, ogrodnik, obyrtany, zbójnicki, tańce krzesane i „ozwodne”.

Krościenko – przed wiekami królewskie miasto, dziś urokliwa miejscowość turystyczna u zbiegu Pienin, Gorców i Beskidu Sądeckiego. Tu krzyżują się drogi do Nowego Targu, Nowego Sącza i Szczawnicy, którymi niegdyś podążali kupcy i orszaki królewskie. Obecnie Krościenko jest siedzibą władz gminy. Znajdują się tu ujęcia wód mineralnych; ich lecznicze właściwości w schorzeniach dróg oddechowych, płuc i układu trawienia przyciągało kuracjuszy już w pierwszej połowie XIX wieku. Popularnym miejscem wycieczek turystycznych jest Góra Zamkowa w bocznym ramieniu masywu Trzech Koron, gdzie znajdują się ruiny XIII-wiecznej warowni, tu schronienia

szukała św. Kinga w czasie najazdów Mongołów w XIII. Do czasów współczesnych zachowały się fragmenty murów, przyziemia i fundamentów; obok ruin powstało sanktuarium z naturalnej wielkości rzeźbą św. Kingi, umieszczoną w grocie skalnej. Warta obejrzenia jest zabytkowa zabudowa w południowej części rynku, gdzie zachowały się domy mieszczańskie z XIX w. W starym Kościele Wszystkich Świętych znajduje się prezbiterium z XIV w. ze śladami cennej polichromii gotyckiej, upamiętniającej wydarzenia z życia św. Barbary. Przy ołtarzu głównym – scena ukrzyżowania, datowana na rok 1490. W nawie kościoła – poli-

chromia z XVI w., przedstawiająca sceny biblijne. W kościele – gotycka chrzcielnica kamienna z orłem piastowskim, ofiarowana prawdopodobnie przez króla Jana Olbrachta.

Wernisaże i spotkania z artystami odbywają się w Gminnym Centrum Kultury, zajmującym dawną plebanię starego kościoła. Nieopodal znajduje się Amfiteatr „Pod Wierzbą”, gdzie organizowane są imprezy plenerowe, występy zespołów regionalnych, koncerty i kiermasze twórców ludowych. W Gminnym Centrum Kultury można uzyskać informacje o bazie noclegowej, gastronomicznej, atrakcjach regionu, zabytkach i skorzystać z Internetu.

Krośnica

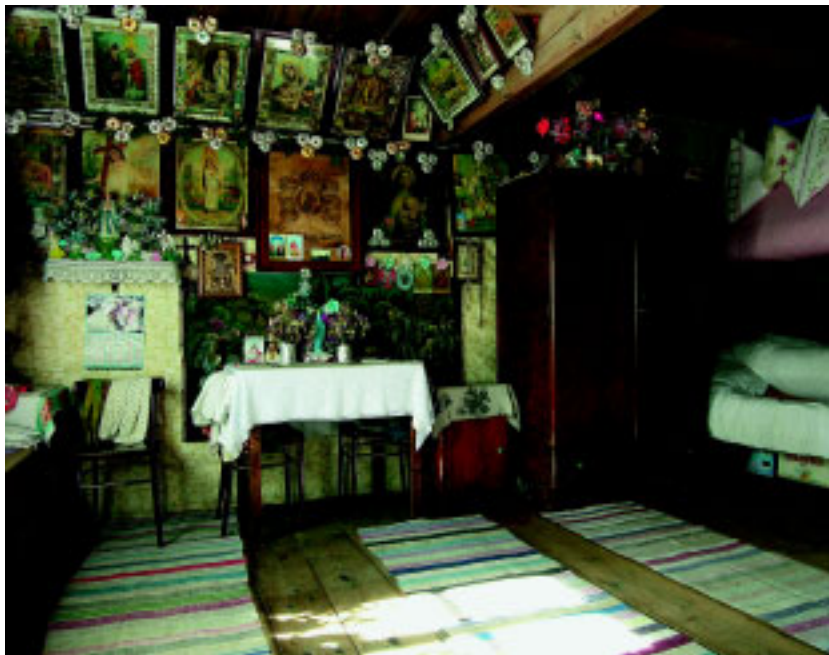
Krośnica

Krośnica – wieś w gminie Krościenko nad Dunajcem, położona w dolinie rzeki Krośniczanka, u podnóża Lubania, dolna część miejscowości dochodzi do drogi wojewódzkiej Nowy Targ–Nowy Sącz, górna sięga w Gorce nawet do wysokości 700 m n.p.m. Dzięki korzystnemu mikroklimatowi i bliskości gór Krośnica jest nie tylko górską wsią rolniczą, ale również miejscowością wypoczynkową. Stąd szlaki prowadzą w Gorce na Lubań i Turbacz, w Pieniny Czorsztyńskie oraz w masyw Trzech Koron. Przez Krośnicę wiedzie droga do przystani flisackiej w Sromowcach Kątach oraz do przejścia granicznego Niedzica–Łysa nad Dunajcem; w pobliżu znajduje się Jezioro Czorsztyńskie, przystanie żeglarskie, plaże, zamki w Niedzicy i Czorszynie oraz wyciągi narciarskie. Z roku na rok rośnie liczba kwater prywatnych, w tym gospodarstw agroturystycznych, oferujących domową kuchnię i wypoczynek w rodzinnej atmosferze.

Krośnica

We wsi zachowała się ponad stuletnia drewniana chata góralska, z tradycyjnym układem wnętrza i starodawnym wyposażeniem, którego charakterystyczną cechą są żerdzie, służące do przechowywania strojów i wietrzenia pościeli, oraz obrazy religijne umieszczone w rzędach na ścianie. Na głównej belce pod stropem (sosręb) – ozdobna rozeta i rok powstania domu: 1906.

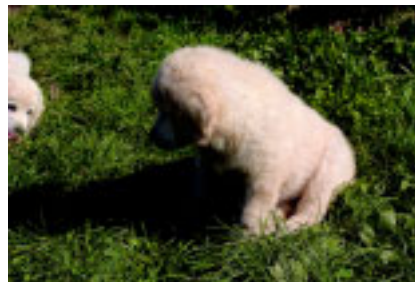
Hałuszowa, Hala Majerz

Hałuszowa – niewielka wieś w gminie Krościenko nad Dunajcem, położona na północnych stokach Pienin Czorsztyńskich u podnóża wzniesienia Groń (743 m n.p.m.) rozciąga się na wysokości 625–640 m n.p.m.; jest wspaniałym miejscem na wypoczynek na łonie natury miejsca noclegowe i domową kuchnię oferują coraz liczniejsze gospodarstwa agroturystyczne i kwatery prywatne. Cechą charakterystyczną wsi jest zwarta zabudowa wzdłuż głównej drogi, tzw. ulicówka. W rejonie Hałuszowej rosną naturalne drzewostany jodłowo – świerkowe z kwasolubnymi gatunkami roślin, dla ich ochrony utworzono rezerwat Lasek, który stanowi obecnie część Pienińskiego Parku Narodowego.

Niegdyś mieszkańcy Hałuszowej utrzymywali się z hodowli owiec i krów, teraz kulturowy wypas owiec prowadzony jest na pobliskiej hali Majerz, należącej do PPN. Gospodarowanie odbywa się tu w sposób tradycyjny, bez sztucznego nawożenia i chemicznych środków do zwalczania chwastów.

W bacówce na Majerzu produkowane są wysokiej jakości owoce sery: bundz i oscypek, które mają certyfikat Stowarzyszenia Producentów Żywności Metodami Ekologicznymi „Ekoland”.

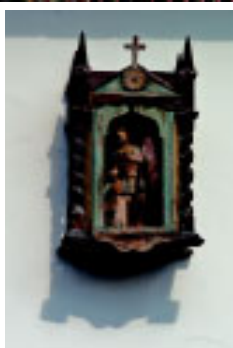
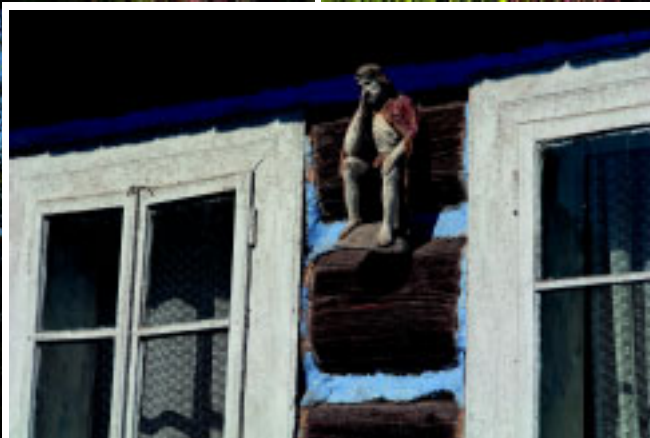
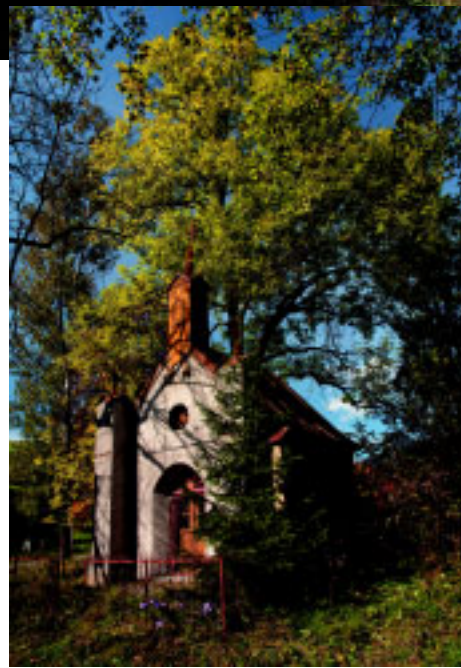
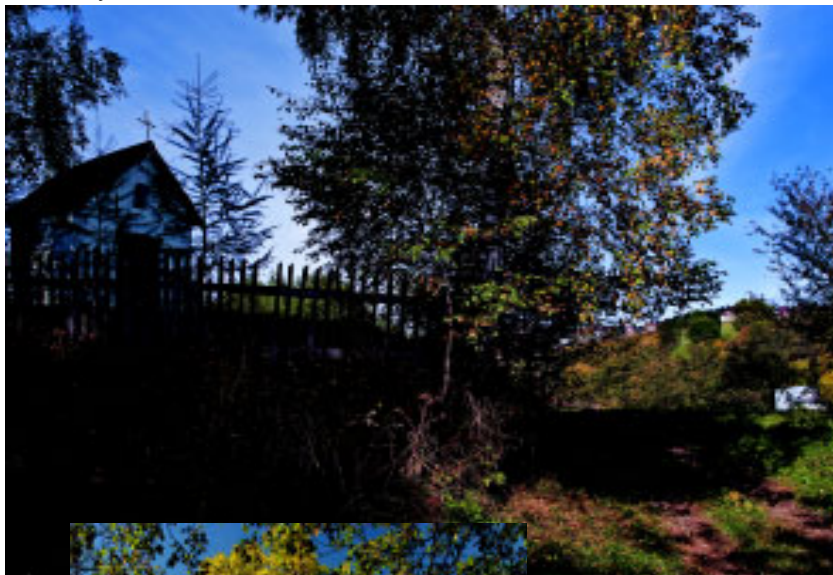

Grywałd – miejscowość agroturystyczna, jedna z największych wsi w gminie Krościenko nad Dunajcem, malowniczo położona w Gorcach u stóp Lubania, niegdyś słynęła z czarowników i znachorów. Udokumentowana historia Grywałdu sięga XIV wieku, wówczas wieś nazywana była Gruenewald (Zielony Las). Główna jej część rozciąga się wzdłuż doliny Wąskiego Potoku, uchodzącego do Krośniczanki. Składa się z szeregu przysiółków wysoko położonych w Gorcach, wśród nich Wybraństwo (670 m n.p.m) i Wymyśle (690 m n.p.m.).

W ostatnich latach wieś stała się atrakcyjną miejscowością letniskową, popularność wśród turystów zawdzięcza korzystnemu mikroklimatowi, czystemu powietrzu oraz bliskości Gorców i Pienin. Zachowało się tu sporo budynków drewnianych w dawnym stylu. Najcenniejszym zabytkiem jest drewniany kościół św. Marcina z XV/XVI w., przebudowany w XVII w. Wewnątrz kościoła w ołtarzu głównym znajduje się późnogotycki tryptyk z początku XVI w. ze św. Marcinem, patrona kościoła, św. Anną Samotrzecią i Matką Boską z Dzieciątkiem. Zachowała się polichromia z 1618 r.

The Municipality of Krościenko lies along the River Dunajec in a picturesque mountain valley situated between the Pieniny, Gorce and the Beskid Sądecki Mountains. As a result, there are many tourist tracks of various levels of difficulty that lead to the area's peaks. The fast-flowing River Dunajec is popular with fishermen who catch trout, salmon, pike, barbel and grayling, and also among enthusiasts of pontoon and kayak rafting. The greatest winter attraction is the sleigh rides organized with bonfires and lamb spit-roasted over open fires. Skiers may be attracted by slopes located in Krościenko and its vicinity. There are various places that offer accommodation such as recreation centres, hostels, private guest houses and agro-tourist farms.

The Municipality of Krościenko along the River Dunajec features many historical buildings, including the wooden church of St. Martins in the village of Grywałd, which dates from the 15th and 16th century and was later rebuilt in the 17th century. In the village of Krośnica, it is worth seeing a Highlander chalet that is over a century old, with a traditional layout and standard furnishings. Other historical buildings that are worth seeing are located in the village of Krościenko. These include the southern part of the market square with its 19th-century burger houses, or the old All-Saints Church with its fine interior.

The village of Krościenko is also known for another reason: as the end point for rafting on the River Dunajec. The rafting route leads through a winding valley offering splendid views of vertical rocks and cliffs; the trip is made more interesting by the legends and stories about the Pieniny Mountains told by the raftsmen. One may learn more about the nature of the Pieniny Mountains at the headquarters of the Pieniny National Park, which features a permanent exhibition on nature conservation, history geology, architecture, ethnography and ecology. Here, one may also see a model of the Pieniny Mountains, learn about the park and purchase books and souvenirs. The centre also organizes art exhibitions.

The people of the Pieniny region have many artistic talents; they paint on glass, do embroidery, make regional costumes, including the special Highlander woolen shoes, sculpt, and play folk instruments. Their works are presented at exhibitions and folk events, while ornamented and embroidered regional costumes, tablecloths, pictures on glass, wooden sculptures and sculptures in beeswax can be purchased at fairs. Highlanders stress their attachment to the traditions of their ancestors during state and church holidays. Traditional dances, music, songs and customs of the Pieniny region are presented by the "Pieniny" Regional Song and Dance Ensemble founded in 1953. Performances of the ensemble can be viewed at events organized by the Municipality, particularly in the summer. While staying in the Pieniny region, it is worth trying the regional cuisine and traditional sheep's cheese.

The municipality is crossed by two routes with architectural monuments: The Gothic Architectural Route that leads from Nowy Targ to Kieżmark in Slovakia, and the Wooden Architectural Route that runs through the Orava, Podhale and Pieniny Region.

Dörfer, die zur Gemeinde Krościenko am Dunajec-Fluss gehören, liegen in dem malerischen Kessel zwischen den Gebirgsketten der Pieniny, Gorce und Beskid Sądecki. Von hier aus führen zahlreiche Reiserouten mit dem unterschiedlichen Schwierigkeitsgrad auf die benachbarten Gipfel. In dem wilden Bergfluss Dunajec fangen die Angler Forellen, Huchen, Hechte, Barben und Äschen. Den Wildfluss benutzen auch die Liebhaber der Schlauchboot- und Paddeltouren. Eine Attraktion im Winter sind gemeinsame Schlittenfahrten mit dem Lagerfeuer und Hammelbraten. Für die Skifahrer stehen die Skipisten in Krościenko und der Umgebung zur Verfügung. Es gibt hier Freizeitzentren, Ferienhäuser, Pensionen und Agrartouristik.

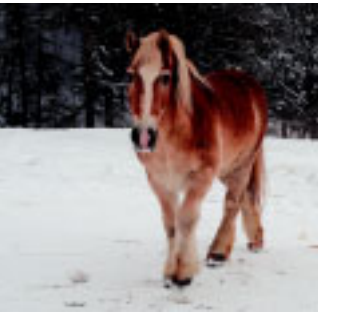
Auf dem Gebiet der Gemeinde Krościenko am Dunajec-Fluss sind zahlreiche Baudenkmäler erhalten geblieben, unter anderem die im Dorf Grywałd gelegene hölzerne Kirche des hl. Martin aus dem 15./16. Jhs., die im 17. Jh. umgebaut wurde. Im Dorf Krośnica ist eine über hundert Jahre alte Berghütte mit der traditionellen Wohnraumplanung und alten Ausstattung sehenswert. Bemerkenswerte Denkmäler sind auch im Dorf Krościenko zu finden: z. B. die Bebauung des südlichen Marktteils mit den Bürgerhäusern aus dem 19. Jhs. oder die alte Kirche der Allerheiligen mit der kostbaren Innenausstattung.

Das Dorf Krościenko ist auch dafür bekannt, dass hier das Herabflößen durch den Dunajec-Durchbruch sein Ende hat. Die Route führt durch die gewundene Schlucht, von der man einen schönen Ausblick auf die steilen Kalkfelsen und Abhänge hat; die Fahrt machen die von den Flößern erzählten Legenden und Neuigkeiten über Pieniny noch interessanter. Mit der Natur der Pieniny kann man sich im Sitz der Direktion des Naturschutzparks Pieniński Park Narodowy vertraut machen, wo sich eine ständige Ausstellung zu den Bereichen Naturschutz, Geschichte, Geologie, Architektur, Ethnographie und Ökologie befindet. Hier kann man sich auch das Modell von Pieniny anschauen, sich über den Park informieren sowie die Veröffentlichungen und Souvenirs kaufen. Hier werden auch die Ausstellungen des künstlerischen Werks organisiert. Die Einwohner der Pieniny-Region sind künstlerisch veranlagt: sie malen auf dem Glas, sticken, besticken regionale Trachten, nähen „kierpce“ (regionale Lederschuhe), hauen Skulpturen, spielen Volksinstrumente. Ihre Waren werden während der Ausstellungen und folkloristischen Veranstaltungen präsentiert; Auf den Märkten kann man regionale Stückertrachten, Tischtücher und Servietten, Glasbilder, Holz- und Bienewachsskulpturen kaufen. Seine Liebe für Tradition ihrer Vorfahren zeigen die Bergleute u. a. während der staatlichen und kirchlichen Veranstaltungen. Frühere Volkstanzen aus der Pieniny-Region, Musik, Lieder und Volkslieder sowie Bräuche stellt Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Pieniny“ vor, die 1953 gegründet wurde. Die Vorstellungen dieser Musikgruppe kann man während der Gemeindeveranstaltungen, insbesondere im Sommer, besuchen. Wenn man in der Pieniny-Region zu Besuch ist, ist es empfehlenswert, regionale Gerichte und traditionelle Schafskäse zu probieren.

Durch das Gebiet der Gemeinde führen zwei Routen mit den Baudenkmälern: die Route der Gotischen Architektur Nowy Targ–Kieżmark in der Slowakei sowie die Route der Holzarchitektur der Region Orawa-Podhale-Pieniny.

Im Tal der Flüsse Dunajec und Ochotnica, auf den Abhängen des Gebirgszuges Gorce und Beskid Sądecki liegen Dörfer, die zur Gemeinde Ochotnica Dolna gehören. Fast die Hälfte der Gemeindefläche liegt über 700m über dem Wasserspiegel. Charakteristisch für die hiesige Landschaft sind Schutzhütten auf den Wiesen, wo sich die Hirten aufhielten; die einfachsten von ihnen bestanden nur aus einer Kammer. Typische Ausstattung der Schutzhütten waren eine Feuerstelle und eine aus den Brettern zusammengenagelte Pritsche.

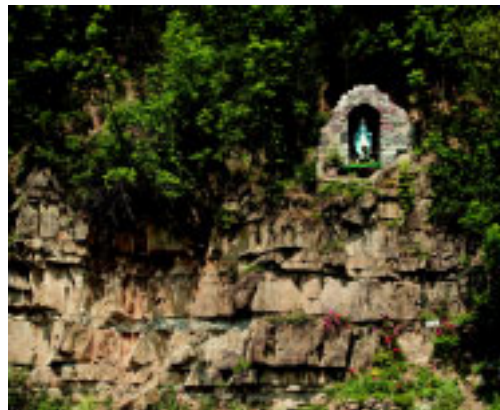

Gmina Ochotnica Dolna położona jest na stokach Gorców i Beskidu Szańskiego, w dolinie Dunajca i Ochotnicy. Przecinają ją ważne szlaki komunikacyjne: droga wojewódzka Nowy Targ-Nowy Sącz i droga powiatowa z Tylmanowej przez Ochotnicę Dolną, Ochotnicę Górną, Knurów do Harkłowej. W skład gminy wchodzi trzy wsie: Ochotnica Dolna (z dwoma sołectwami: Ochotnica Dolna i Młynne) oraz Ochotnica Górna i Tylmanowa. Niemal połowa powierzchni gminy leży na wysokości powyżej 700 m n.p.m., a ze szczytów górskich rozciągają się widoki na Tatry, Pieniny, Beskid Szański i Beskid Wyspowy. Gmina jest nie tylko malowniczo położona, ale ma również czyste wody i powietrze. Charakterystyczne dla gorczańskiego krajobrazu są szałas pasterskie na polanach, w nich schronienie znajdowali bacowie; te najprostsze miały tylko jedną izbę, zwano je kolibami. Stałym wyposażeniem szałasów było palenisko i zbita z desek prycza.

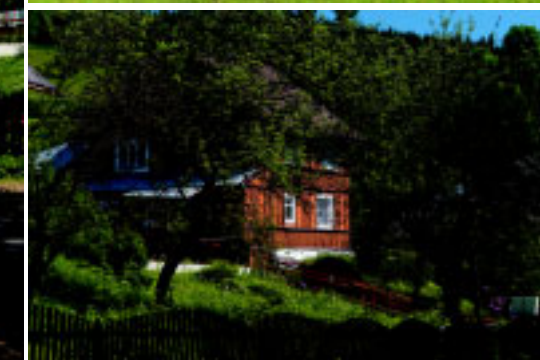
Gminę Ochotnica Dolna przecinają górskie szlaki, wiodące w różnych kierunkach; prowadzą one na gorczańskie szczyty: Lubań, Gorc, Turbacz oraz w Beskid Szański. W zimie szlaki turystyczne wykorzystywane są jako trasy narciarstwa biegowego i wędrownego. Bardzo dobrze rozwinięta jest baza noclegowa, do dyspozycji turystów indywidualnych oraz grup zorganizowanych są ośrodki wypoczynkowe, domy wczasowe, pensjonaty, kwatery prywatne, gospodarstwa agroturystyczne, placówki kolonijne i oazowe, pola biwakowe, bazy namiotowe pod Gorcem i na Lubaniu. Ponadto na terenie gminy, w Ochotnicy Górnej-Jamnem znajdują się dwa schroniska turystyczne: „Hawiarska Koliba” oraz schronisko „Na Skałce”. Wolny czas można wypełnić wycieczkami pieszymi i rowerowymi oraz jazdą na nartach i jazdą konno. Tutejsze lasy obfitują w grzyby: borowiki, podgrzybki, czerwone kozaki, kanie, kurki, maślaki, gołąbki.

II wojna światowa odcisnęła na tych terenach swoje znamię, Ochotnica była ośrodkiem kolportażu tajnych gazetek i tajnego nauczania, tu skupiał się ruch partyzancki; z historią II wojny światowej związanych jest wiele miejsc w gminie groby partyzanckie czy miejsca walk.

Na straży ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego stoi Gorczański Park Narodowy, utworzony w 1981 roku, jednak początki ochrony na tym terenie sięgają 1927 roku, wówczas w dobrach Ludwika hr. Wodzickiego z Poręby Wielkiej utworzony został leśny rezerwat przyrody „Turbacz” im. Władysława Orkana. Drugi z parków, Popradzki Park Krajobrazowy, utworzony w 1987 roku, obejmuje Beskid Sądecki. Granicę jego otuliny stanowi na wschodzie Kamienica Nawojowska, na zachodzie i północy – Dunajec.

Ochotnica Górna – wieś położona w masywie Gorców, w dolinie rzeki Ochotnica i jej dopływów, od północnego-zachodu teren wsi podchodzi aż do Przełęczy Knuruwskiej (846 m); liczne są tu pensjonaty i gospodarstwa agroturystyczne. Przez Ochotnicę Górną przebiega tzw. Droga Barabów, historyczna droga wojskowa Ochotnica Dolna-Harkłowa, powstała w czasie I wojny światowej (budowę rozpoczęto w 1910 r), budowana przez jeńców wojennych pod nadzorem włoskich specjalistów od urządzeń wojskowych jako szlak transportowy dla austriackiej armii, dziś zabytek sztuki budownictwa militarnego; charakteryzują ją ostre zakręty i poszerzenia tzw. mijalnie, umożliwiające przepuszczenie kolumny sanitarnej przez furgon artyleryjski.

Podczas okupacji hitlerowskiej w Ochotnicy Górnej stacjonował IV Batalion „Nowy Targ” I Pułku Strzelców Podhalańskich pod dowództwem kpt. Juliana Zapały „Lamparta”, tu nad potokami Jamne i Jaszczę w rejonie przysiółka Skalka stoczono w październiku 1944 r. największą na Podhalu bitwę partyzancką tzw. bitwę ochotnicką. We wsi znajduje się ścieżka edukacyjno-historyczna (w formie pętli), prowadząca do miejsca katastrofy amerykańskiego bombowca, liberatora „California Rocket”, który 18 grudnia 1944 r. rozbił się u źródeł potoku Jaszczę. W 2006 roku nazwano ją imieniem Williama J. Beimbrinka, dowódcy liberatora.

Stałą ekspozycję poświęconą temu wydarzeniu i lotniczym śladom w Gorcach można oglądać w Wiejskim Ośrodku Kultury w Ochotnicy Górnej. W zbiorach są m.in. uratowane szczątki liberatora, autentyczny karabin maszynowy pierwszego strzelca pokładowego, modele samolotów biorących udział w operacjach lotniczych na Podhalu.

Jednym z miejsc wartych obejrzenia jest Kurnytowa Koliba na osiedlu Forendówki, najstarsza w Gorcach drewniana chata pochodząca z 1839 r., przykład zabudowy polaniarskiej, położonej wysoko w górach i kurnej chaty, bez komina, gdzie dym z paleniska uchodził przez otwór w centralnej części dachu. W odległości 2-3 km od Kurnytowej Koliby znajduje się schronisko studenckie „Hawiarska Koliba”.

Ochotnica Dolna – jedna z najdłuższych wsi w Polsce, malowniczo położona w masywie Gorców, w dolinie rzeki Ochotnica, lokowana w XV w., pierwszymi osadnikami byli pasterze wołoscy. Wieś jest siedzibą władz gminy Ochotnica Dolna. Górski krajobraz skłania do aktywnego wypoczynku: spacerów rekreacyjnych, wycieczek górskich, wypraw rowerowych i konnych, wędkarstwa; sprzyjają temu również bujne lasy, liczne potoki, czyste powietrze. Warto tu obejrzeć drewniany kościół pw. Znalezienia Krzyża Świętego z 1816 roku, otoczony liczącymi kilka wieków lipami uznanymi za pomniki przyrody; a postawiony na miejscu doszczętnie spalonej w 1813

roku kaplicy wybudowanej przez Rusinów w 1720 r. W krajobraz Ochotnicy Dolnej wpisały się również zabytkowe kapliczki, domki i zabudowania gospodarcze; szałas pasterskie, piwnice będące pozostałościami po kulturze wołoskiej w Ochotnicy Dolnej. Pomnik w centrum wsi upamiętnia tzw. Krwawą Wigilię, 23.12.1944 roku Niemcy – w odwecie za zabicie oficera SS – zamordowali 56 mieszkańców – w tym kobiety i dzieci – osiedla Brzeźnie w Ochotnicy Dolnej Młynem. Pacyfikacja była najstraszniejszym wydarzeniem w dziejach wsi Ochotnica Dolna.

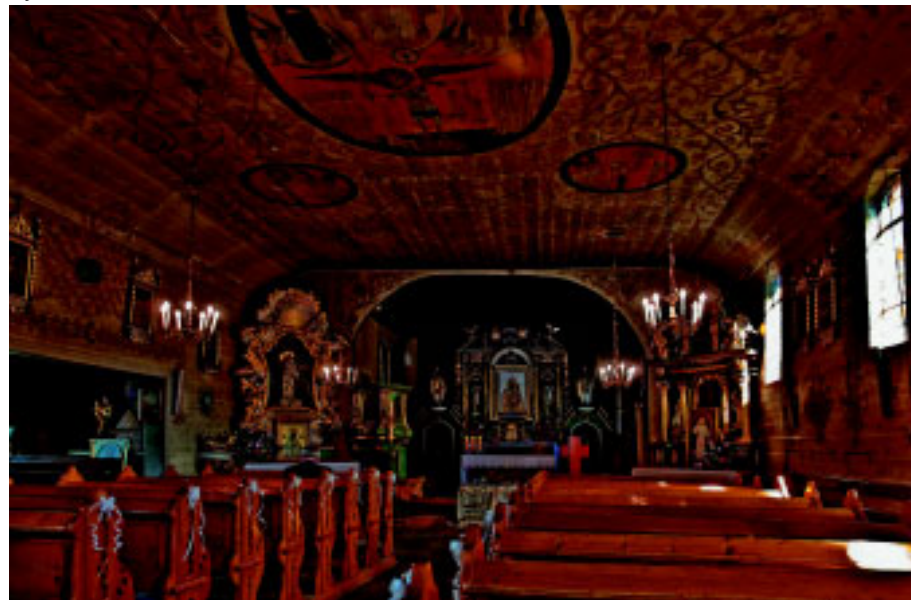

W 1996 roku z Ochotnicy Dolnej wydzielono sołectwo Młynne. Do dziś zachował się na osiedlu Brzeźnie i Błachuty zwarty i zrębowy układ zabudowań, typowy dla końca XIX wieku. Wiele starych, zabytkowych domów i zabudowań gospodarczych jest do dziś zamieszkałych i użytkowanych. Są przez właścicieli naprawiane i konserwowane, aby uchronić od zniszczenia i zapomnienia.

Tylmanowa – wieś turystyczna położona w dolinie Dunajca, a częściowo wzdłuż dolnego biegu rzeki Ochotnica, otoczona pasmem Lubania w Gorcach i Beskidem Sądeckim. Znajduje się tu bardzo dobra baza noclegowa m.in. kwatery prywatne, gospodarstwa agroturystyczne. Uroki Tylmanowej turyści odkrywali poniekąd przypadkowo, podążając w Pieniny i Tatry. Wieś ma bogate tradycje związane ze zbójnictwem i buntami chłopskimi. Podczas kampanii wrześniowej 1939 roku oddział wojska polskiego odparł ataki hitlerowców.

We wsi znajduje się zabytkowy drewniany kościół św. Mikołaja z XVIII w. z barokowym ołtarzem i obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej, w sąsiedztwie nowy kościół ukończony w 2001 r. Obok kościoła dzwonnica z I poł. XIX w. Na wzgórzu Baszta u ujścia potoku Ochotnica wybudowano w latach 1972-1980 kalwarię z rzeźbami Tomasza Zabrzezkiego, ludowego rzeźbiarza z Kłodnego. Wart obejrzenia jest klasycystyczny dwór z 1840 r. W Tylmanowej znajduje się rezerwat krajobrazowy „Kłodne nad Dunajcem” z przełomem Dunajca i lasem bukowym typu karpackiego oraz rezerwat leśny Pusta Wielka z reliktywnym borem sosnowym.

Na osiedlu Kłepy podziwiać można stare chałupy, będące swoistymi zabytkami architektury drewnianej. Typowa chałupa wiejska była zawsze drewniana, budowana z belek. Te na osiedlu Kłepy to przykład tzw. węglówki, ściany z poziomych belek łączone są na narożach na nakładkę; na taką konstrukcję mogli pozwolić sobie tylko bogaci gospodarze, ponieważ długie i grube drewniane bele były drogie. Chałupy malowano najczęściej na niebiesko: całe ściany bądź – tak jak na os. Kłepy – tylko wypełnione gliną połączenia zrębowych belek ścian zewnętrznych; był to ponoć znak, że w takim domu mieszka panna na wydaniu.

In the Dunajec and Ochotnica rivers valleys, on the slopes of the Gorce and Beskid Sądecki mountains, there are villages belonging to the Ochotnica Dolna Municipality. Almost half of the area of this municipality lies above 700 m a.s.l. What is characteristic of this landscape are the shepherd huts in the clearings, which served as a refuge for shepherds; the simplest ones feature just one room. The fixed furnishings of such huts included a hearth and a wooden plank bed.

Many tourist tracks leading into the ranges of the Gorce and the Beskid Sądecki Mountains from the Ochotnica Dolna Municipality are used in winter as cross-country skiing routes. Accommodation can be found in hostels, private guest-houses, agro-tourist farms, school centres and camp sites. Apart from trekking and skiing, one may also practice horse-riding and cycling here.

In the village of Ochotnica Dolna, it is worth visiting the wooden church of Finding the Holy Cross dating from 1816, which is surrounded by lime trees several centuries old that are considered monuments of nature. The landscape also features historic chapels, houses and farm buildings – the so-called cellars, which are remnants of the Carpathian Romany culture.

The village of Ochotnica Górna is crossed by the so-called Road of the Barabs, a historical military road between Ochotnica Dolna and Harkłowa, built during World War I by war prisoners under supervision of Italian specialists in military equipment as a transport route for the Austrian army, nowadays a monument of military construction art; it is characterized by sharp curves and bays allowing for passing a sanitary column by an artillery convoy.

The village features an educational trail leading to the place where the American bomber, "California Rocket" crashed in the forest on 18 December 1944. In 2006, the path was named after William J. Beimbrink, the commander of the bomber. A permanent exhibition devoted to this event can be seen in the Village Cultural Centre in Ochotnica Górna. The collection also includes the preserved remains of the bomber, an authentic machine gun of the first aircraft gunner, as well as models of aircraft participating in air operations in the Podhale Region.

What is also worth seeing is the oldest wooden cabin in the Gorce Mountains, which dates back to 1839. It is a good example an alpine cabin without a chimney, where the smoke from hearth escaped through an opening in the central part of the roof.

In the village of Tylmanowa one can admire St. Nicholas' Church, which is an 18th century wooden church with a Baroque altar and the image of Our Lady of Częstochowa, and is now set alongside a new church completed in 2001. Next to the church, there is a bell tower from the early 19th century. In the district of Klepy, one can see cabins and farm buildings that are more than 100 years old. They feature walls of horizontal beams with overlay in the corners and external wall fillings of clay painted blue.

In die Bergketten von Gorce und Beskid Sądecki führen von der Gemeinde Ochotnica Dolna aus zahlreiche Reiserouten, die sich im Winter für Skilaufen und –wandern sehr gut eignen. Die Übernachtungen kann man in den Ferienhäusern, Pensionen, Bauernhöfen, Ferienkolonienhäusern und Campingplätzen finden. Neben den Spazierwegen und Skipisten kann man hier auch reiten und Rad fahren.

Im Dorf Ochotnica Dolna ist es empfehlenswert, die hölzerne Kirche der Kreuzfindung aus dem Jahre 1816 zu besuchen, die von den einige Jahrhundert alten und als Naturdenkmäler anerkannten Linden umgeben ist. Zu der hiesigen Landschaft gehören auch historische Kapellen, Häuser und Wirtschaftsgebäude, die sog. Keller, die Überreste der Kultur von Walachen sind.

Durch das Dorf Ochotnica Górna führt die sog. Droga Barabów, ein historischer Militärweg Ochotnica Dolna – Harkłowa, der während des I. Weltkriegs entstand und von den Kriegsgefangenen unter der Aufsicht italienischer Spezialisten für die Militärvorrichtungen als Transportweg für die österreichische Armee gebaut wurde; heute ist er zum Denkmal der Militärbaukunst geworden, kennzeichnet durch scharfe Kurven und Erweiterungen, die sog. mijalnie, die die Durchlassung der Sanitätstruppe durch den Artilleriewagen ermöglichen.

Im Dorf befindet sich die historische Bildungsroute, die zum Ort der Katastrophe des Bomberflugzeugs, des Liberators „California Rocket“, das am 18. Dezember 1944 im Wald abstürzte, führt. 2006 wurde diese Route mit dem Namen von William J. Beimbrink, des Befehlshabers des Bomberflugzeugs genannt. Eine ständige Ausstellung, die dieses Ereignis zum Thema hat, kann man in dem dörflichen Kulturzentrum in Ochotnica Górna besuchen. Zu der Sammlung gehören u. a. gerettete Trümmer des Liberators, authentisches Maschinengewehr des ersten Bordschützen, sowie Flugzeugmodelle aus dem Flugeinsatz in Podhale.

Sehenswert ist auch die in Gorce älteste Holzhütte aus dem Jahre 1839, ein Beispiel der hoch im Gebirge gelegenen Hütte ohne Kamin, wo der Rauch aus der Feuerstelle durch die Öffnung in dem Hauptteil des Dachs entwich.

Im Dorf Tylmanowa befindet sich die historische hölzerne Nikolaikirche aus dem 18. Jhs., mit dem Barockaltar und dem Gemälde der hl. Maria aus Częstochowa. In der Nähe steht eine neue Kirche, deren Bau 2001 abgeschlossen wurde. Neben der Kirche steht ein Glockenturm aus der ersten Hälfte des 19. Jhs. In der Siedlung Klepy kann man über hundert Jahre alte Wohnhütten und Wirtschaftsgebäude bewundern. Sie haben die Wände mit den horizontal gelegenen Balken, die um die Ecken mit den Blättern verbunden wurden. Die Verbindungen der Balken der Außenwände wurden blau bestrichen und mit Lehm gefüllt.

W regionie pienińsko – gorczańskim kwitnie tradycyjna sztuka ludowa, mieszkańcy utalentowani artystycznie zajmują się malarstwem na szkle, haftowaniem, cyfrowaniem, rzeźbiarstwem, tworzą poezję, grają na instrumentach ludowych... Można określać ich mianem samouków, prymitywistów, którym daleko do artyzmu ukształtowanego w akademiach, ale jedno mają wspólne: zaspokajanie potrzeby tworzenia i pozostawienia czegoś po sobie. Gdy te chęci zostają okraszane uznaniem innych, pozwala im żyć lżej i rozwijać się.

Krystyna z Lizoniów Aleksander – urodziła się i mieszka w Krościenku nad Dunajcem, poetka ludowa, pisze gwara i językiem literackim; jej wiersze były publikowane m.in. w „Pracach Pienińskich”, „Twórczości Ludowej”, „Podhalance”, „Wiadomościach Bocheńskich”, „Słowie Po-wszechnym”. Wydała cztery tomiki wierszy: „Łzą Kingi zakwita”, „Tobie, Kingo, śpiewam”, „Modlitwa spod Pienin”, „Na strunach serca”. Egzemplarz każdego z nich otrzymał Ojciec Święty Jan Paweł II i jego sekretarz ks. abp Stanisław Dziwisz. Na osobiste życzenie przełożonej Klarysek napisała godzinki.

Pięknie maluje akwarele na papierze, obrazy olejne i akrylowe na płótnie, na szkle najczęściej pejzaże pienińskie i motywy roślinne, układa kompozycje witrażowe, zdobi ceramikę i szkło. Słynie w regionie z oryginalnych pisanek, malowanych na jajkach kurzyczych i strusich.

Została uhonorowana odznaką „Zasłużony działacz kultury”, „Przyjaciel Mielnicy” oraz „Za zasługi dla gminy Krościenko nad Dunajcem”. Należy do Stowarzyszenia Twórców Ludowych. Jest niezmordowaną organizowniczką działań na rzecz dzieci niepełnosprawnych. Na licznych kiermaszach twórczości ludowej, wernisażach i spotkaniach prezentuje swoją twórczość, a zebrane pieniądze przeznacza dla dzieci niepełnosprawnych w ośrodkach w Szczawnicy i Mielnicy.

Stanisław Czepiel wraz z żoną Marią mieszkają w sercu Pienin – Krościenku nad Dunajcem, oboje są artystami, należą do Stowarzyszenia Twórców Ludowych. Maria Czepiel haftuje, za pomocą haftu tworzy nawet obrazy, jeden z nich uzyskał nagrodę Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wyszywa również serwety, bieżniki, gorsety, kamizelki i portki góralskie. Bierze udział w konkursach i wystawach w Polsce i na Słowacji. Maluje na szkle obrazy o tematyce religijnej i ludowej, związanej z pracą i kulturą ludową.

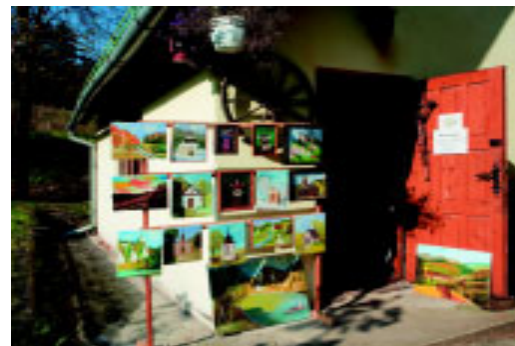
Stanisław Czepiel należy do Związku Polskich Artystów Lutników; skończył szkołę muzyczną I i II stopnia, jest absolwentem Studium Dyrygentury w Krakowie, ma uprawnienia organistowskie. Zainicjował i był jednym z założycieli pierwszej w Polsce szkoły lutniczej w Nowym Targu, wykładał teoretyczne przedmioty lutnicze, był kierownikiem szkolnych pracowni lutniczych w Zakopanem i Nowym Targu. Uczył gry na skrzypcach, był dyrygentem zespołów kameralnych, chórów i orkiestr.

Wykonuje skrzypce, altówki, wiolonczele, spod jego ręki wychodzą też instrumenty ludowe jak gęśle, złóbcoki, oktawki. Rzeźbi w drewnie i maluje głównie pejzaże pienińskie, kościółki, kapliczki, szopki. Pisze także wiersze o tematyce pienińskiej. Uehonorowany

Odnaką Zasłużonego Działacza Kultury, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Maria i Stanisław Czepielowie wspólnie i indywidualnie wystawiają prace na konkursach; w domu mają własną wystawę z obrazami, rzeźbami, gorsetami i instrumentami lutniczymi.

Jan Kubik – krościeński artysta, znawca ludowej muzyki pienińskiej, wszechstronny instrumentalista, gra m.in. na basach, trombicie, oktawkach (znanych tylko w Pieninach), skrzypcach, laureat konkursów na „Sabałowych Bajaniach” w kategorii śpiewu solowego oraz wśród instrumentalistów, zdobywca II miejsca w grze na trombicie i II miejsca za grę na oktawkach podczas XXVI Konkursu Gry na Instrumentach Pasterskich w Ciechanowcu w 2006 r. Jego własny zespół – „Muzyka Jaśka Kubika” – zdobył na Międzynarodowym Festiwalu Folkloru Karpat w Trzciny w 2007 r. nagrodę główną – statuetkę „Karpackiego Grajka”.

Muzyczne pasje łączy z wyszywaniem spodni góralskich, kamizelek, cuch i sukman, znany z niezwyklej staranności i dokładności w wyszywaniu, wszystkie ścięgi są idealnie w tych samych odległościach, stroje przez niego wyszywane słyną z malowniczości, bogactwa i staranności haftów oraz wykończeń.

Jan Ligas z Tylmanowej jest artystą-rzemieślnikiem, od ponad 35 lat wykonuje kierpce pienińskie; z tym rzemiosłem zetknął się już w dzieciństwie, podpatrywał wówczas jak kierpce wyrabia jego ojciec, z czasem zaczął mu pomagać, a potem wykonywał je samodzielnie. Trudna to sztuka, ale jeśli się ją opanuje, to parę kierpców robi się w 1,5 godziny. Te, które wychodzą spod ręki Jana Ligasa są – jak na kierpce pienińskie przystało – sztancowane (z wytłaczanymi na skórze wzorami); podklejane gumą, ale to jedyny klejony element.

Marian Knutelski – artysta rzeźbiarz mieszkający w Grywałdzie. Rzeźbiarstwem zainteresował się jeszcze w szkole podstawowej, zajmuje się tym już blisko 30 lat. Najczęściej sięga po motywy sakralne i ludowe. Jego prace znajdują się w kolekcjach prywatnych i zagranicznych: w Stanach Zjednoczonych, Francji, Włoszech. Wyrzeźbione przez niego drogi krzyżowe zdobią m.in. kościoły w Grywałdzie i Poznaniu. Współpracuje ze szkołą podstawową w Grywałdzie i gimnazjum w Krościenku nad Dunajcem, podczas warsztatów uczy dzieci i młodzież rzeźbiarstwa.

Tadeusz Oleś wraz z żoną Anną mieszkają w Krościenku nad Dunajcem, on jest znanym i cenionym preparatorem zwierząt; podstaw preparowania uczył się u Antoniego Sokolowskiego, kustosa muzeum w Puszczykowie i towarzysza podróży Arkadiusza Fiedlera; w zawodzie doskonalił się m.in. w dawnej Czechosłowacji. W swojej prywatnej kolekcji ma m.in. puchacza, sowy – błotną i uszatą, sóweczkę, puszczyka góralskiego i zwyczajnego, głuszca koguta i kurę, gniewosza, małe sarenki, rysia, wilka, lisa, borsuka, błotniaka zbożowego, kaczkę uhla i kaczkę edredonową, z której puchu szyje się najlepsze kurtki puchowe do ekstremalnych wypraw. Najmniejsze okazy w jego zbiorach to ryjówka i mysikrólik.

Krystyna Grywalska – z zawodu nauczycielka, obecnie na emeryturze, z zamiłowania – malarka i hafciarka; pochodzi ze Sromowiec Niżnych, ale od lat mieszka w Krośnicy, maluje przede wszystkim obrazy olejne, również akryle, szczególnie upodobała sobie kwiaty, pejzaże oraz architekturę. Jej pasją jest również hafciarstwo, spod jej ręki wychodzą użytkowe hafty regionalne. Artystyczne zamiłowania przekazuje młodzieży, prowadzi m.in. zajęcia malarskie przy bibliotece gminnej w Krośnicy.

Anna Oleś pochodzi z Ojcowa, ale za mężem przywędrowała do Krościenka. Z zamiłowaniem haftuje, zwłaszcza na lniane, sporadycznie – kamizelki góralskie. Motywy, po które sięga najczęściej, to kwiaty, szczególnie te pienińskie: maki, stokrotki... Kolorystyka haftów również utrzymana jest w kolorach pienińskich: czerwonym, zielonym, niebieskim, żółtym i białym, czasami pojawiają się różowy. Serwety obrabia własnoręcznie szydełkiem. Sztuką haftowania zajęła się na poważnie już jako dorosła kobieta, sprzyjały temu tradycje pienińskie. Stara się nadać za nowinkami zarówno jeśli chodzi o wzory jak i ścięgi. Chętnie bierze udział w zajęciach z dziećmi i młodzieżą krościenką, ucząc ich haftowania. Swoje wyroby prezentuje na wystawach i targach.

ISBN 978-83-924241-8-5